Nr. 79.

FREDERYK AUGUST

z Bożéy Łaski Król Saski Xiąże Warszawski etc.

Wszem w obec i każdemu z osobna komu o tém wiedzieć należy, wiadomo czyniemy, że Sąd Nasz Kassacyiny Xięstwa Warszawskiego wydał wyrok następuiący:

Działo się w Warszawie w Pałacu zwykłych posiedzeń Rady Stanu Krasińskich *zwanym, na posiedzeniu zgromadzonego Sądu Kassacyinego, dnia dwódziestego piątego Mca Października tysiąc ośmset iedenastego Roku.*

SĄD KASSACYINY

XIĘSTWA WARSZAWSKIEGO.

Między Xiędzem Łukaszem Marszewskim Kanonikiem Kantorem Łęczyckiem w mieście Łęczycy w Departamencie Warszawskim zamieszkałym, zanoszącym rekurs przeciw wyrokowi w Wydziale pierwszym Sądu Appellacyinego w dniu iedenastym miesiąca Kwietnia roku zeszłego tysiąc ośmset dziesiątego zapadłemu, przez Mecenasa Antoniego Łabęckiego z iednéy; — a Franciszkiem Boruckim w dobrach Siedlcu w powiecie Łęczyckim Departamencie Warszawskim mieszkaiącym do Kassacyi powołanym przez Mecenasa Kajetana Kozłowskiego z drugiéy strony;

Maiąc sobie z wywodów zobopólnych stron przedstawiony następuiący stan sprawy; —

„Korneli Stawowski potrzebuiąc na czas pewny pierścienia otrzymał go od Franciszka Boruckiego za pośrzednictwem teraz rekursuiącego, który w dniu czternastym Lipca tysiąc ośmset siódmego roku rewersem obcą ręką pisanym a przez siebie podpisanym zobowiązał się, iż gdyby pierścień przez Stawowskiego do dnia piętnastego Sierpnia tegoż roku tysiąc ośmset siódmego nie był zwróconym w ówczas rekursuiący Xiądz Marszewski zapłacić ma Boruckiemu na Swięty Jan tysiąc ośmset osmego roku summę czerwonych złotych pięćset, przyimuiąc interes ten za swóy własny i summę za dług realny. Korneli Stawowski z swoiéy strony zasłaniaiąc rekursuiącego osobny na rzecz tegoż wydał rewers nie wchodząc w żadne obowiązki z samym Boruckim dawcą pierścienia. —

Minął umowiony termin piętnastego Sierpnia tysiąc ośmset siodmego i dopiero na dniu siedemnastym Czerwca tysiąc ośmset osmego, oddawano Boruckiemu pierścień, którego on wtenczas przyiąć iuż nie chciał, żądaiąc podług powyższéy umowy zapłacenia pięćset Czerwonych złotych.

Rekursuiący zapozwawszy Franciszka Boruckiego o odebranie pierścienia, pomyślny w Trybunale Departamentu Warszawskiego w dniu dwunastym Października tysiąt ośmset dziewiątego otrzymał wyrok zobowiązuiący pozwanego do odebrania pierścienia, i zostawuiący mu osobną drogę rozprawy o szkody iakieby mógł ponieść przez uchybienie terminu oddania; —

Wydział pierwszy Sądu Appellacyinego z odwołania się Franciszka Boruckiego, nakazał wyrokiem teraz zaskarżonym, ażeby Xiądz Marszewski summę Czerwonych złotych pięćset iako dług realny z mocy wydanego rewersu zaciągniony zapłacił, z zachowaniem regressu do Kornelego Stawowskiego. —

Rozprawuiąc się o ten wyrok Mecenasi stron obudwóch, zgodni w tém, iż czynność za czasów Kommissyi Rządzącéy zdarzona, winna bydź podług praw Polskich rozwiązaną, a w niedostatku podług praw pruskich, nad następuiącemi dwoma sprzecznemi rozwodzą się punktami:

1. do iakiey kategoryi interesów prawnych należy pismo rekursuiącego?

2. iakie prawa o *dowodach* powinny bydź w niniéyszéy sprawie stosowanemi?

Co do pierwszego: utrzymuie strona rekursuiąca iż pismo o którém mowa, iest *zaręczeniem* za czyn Kornelego Stawowskiego, to iest za oddanie pierścienia. Że zaś prawo pruskie w §. 283. tyt: 14. części I. wprzód dłużnika a potém zaręczyciela do wykonania zobowiązanemi mieć chce, mniema, iż Sąd wyrokuiący w dwoiakim względzie zgwałcił toż prawo, iuż nakazuiąc zapłacenie summy gdy istotnie zachodził obowiązek oddania pierścienia, iuż pomiiaiąc Stawowskiego, który przed rekursuiącym, winien był wprzód bydź obowiązywanym.

Przedstawia daléy, iż umówiona summa iest karą konwencyonalną, to iest wynagrodzeniem szkody iakąby Franciszek Borucki mógł ponieść z powodu nie odebrania w czasie umówionym pierścienia; §. 301. części I. tyt: V. prawa powszechnego pruskiego stanowi, iż kara takowa przechodzić nie może podwóynéy ilości istotnie poniesionéy szkody; gdy zaś strona powołana do Kassacyi nie dowiodła w Sądzie wyrokuiącym, iżby szkoda iéy dwieście piędziesiąt czerwonych złotych wynosiła, przeto Sąd nakazuiąc wypłatę czerwonych złotych pięćset, wyraźne prawo przestąpił.

Wnosi nakoniec, iż gdyby nawet pismo Xiędza Marszewskiego uważaném bydź mogło iako kontrakt kupna, tedy miałby mieysce zarzut ukrzywdzenia nad połowę, gdy pierścień o którym mowa, nie przechodzi wartości rzeczywistéy czerwonych złotych dwieście, a zatém wyrok podlegałby zarzutowi obrazy §. 59. tyt: XI. części I. prawa powszechnego pruskiego. —

Odpowiadaiąc na powyższy wywód strona do Kassacyi powołana, zaprzecza pismu Xiędza Marszewskiego znamion *zaręczenia*, gdyż Franciszek Borucki żadnego z Kornelim Stawowskim nie czynił układu, i w myśl prawa, nie maiąc od niego żadnego zobowiązania, nie mógłby go do żadnego zadosyć uczynienia pozywać; Dodaie przecież: iż gdyby nawet istotne zaręczenie mieysce miało, tedy prawa Polskie z roku 1347. i 1540. w Woluminie I. na kartach 38 51. 52. 560., nie obowięzuią wierzyciela, aby wprzód zapozywał dłużnika, niż zaręczaiącego.

Nie

Nie przyznaie taż strona, iż summa pięćset czerwonych złotych mogła bydź uważaną za karę konwencyonalną, o którey w rewersie żadnéy nie masz mowy, i owszem rekursuiący summę tę iako dług własny przyimuie, sądzi zatém iż pismo Xiędza Marszewskiego uważać należy iak kontrakt kupna, a summę pięćset czerwonych złotych iako umówioną cenę pierścienia, którego takiéy istotnéy wartości rekursuiący nie zaprzeczył; a z tego względu nie może mieć mieysca zarzut *ukrzywdzenia nad połowę*, zwłaszcza gdy tego strona powodowa w pierwszych nie wnosiła instancyach a zatém według Art: 464. kodexu postępowania nowéy rzeczy wnosić nie może. —

W replice swéy strona rekursuiąca co do tego punktu to ieszcze przydaie, iż nie wyrazów, ale myśli umowy trzymać się należy, iż prawa pruskie winny bydź do ninieyszego przypadku stosowanemi, gdy sama strona przeciwna przyznaie, iż prawa Polskie nie maią w sobie nakazu pozywania wprzód dłużnika, iż milczą w takowym przypadku; a zatém właśnie w tym razie prawa posiłkowe pruskie mieć mieysce powinny.

Co do drugiego punktu sprzecznego, utrzymuie strona rekursuiąca że Sąd wyrokuiący obraził wyraźny przepis Artykułu 1326. Kodexu Napoleona stanowiący:

„iż listy i obietnice prywatne obcą ręką pisane, podpisuiąc dłużnik powinien przynaymniéy ręką własną napisać kwit lub potwierdzenie wyrażaiące literami summę lub ilość rzeczy.”

że zaś Artykuł 16. *Ustawy przechodniéy* pod dniem dziesiątym Października tysiąc ośmset dziewiątego roku wydanéy stanowi:

„iż przepisy Kodexu Napoleona w xiędze III. tyt: III. dziale 12. w Artykułach 1315. aż do Artykułu 1369. zawarte, tyczące się dowodów zachowane bydź powinny we wszystkich processach do Sądu zaniesionych dawnieyszych i nowych;”

przeto Sąd wyrokuiący przestąpił wyraźne prawo uznaiąc pismo Xiędza Marszewskiego obcą ręką pisane, a przez niego tylko podpisane za ważne. —

Odpowiadaiąc na takowy zarzut strona do Kassacyi powołana sądzi, iż Artykuł 16 *ustawy przechodnéy* stosuie się tylko do spraw rozwo-

dowych, w innych zaś przypadkach według Artykułu 9. i 13. téyże ustawy do spraw przedkodexowych prawidła przedkodexowe stosowanemi bydź winny: Wreszcie utrzymuie iż przepisy kodexu o dowodach nawtenczas tylko mogłyby służyć stronie rekursuiącéy, gdyby istota i nastąpiony w skutku iéy podpis w pierwszych instancyach zaprzeczone były. —

W tym stanie wzaiemnych sporów strona rekursuiąca na mocy Artykułu 10: pod liczbą 1. Organizacyi Sądu Kassacyinego domaga się skassowania zaskarżonego wyroku i odesłania sprawy do innego Sądu Appellacyinego wydziału; — przeciwnie strona do Kassacyi powołana żąda odrzucenia zaniesionego rekursu.

Po wysłuchaniu Rapportu Kommissyi Podań i Instrukcyi, oraz wniosków Królewskiego przy Sądzie swoim Prokuratora, nie przyznaiącego iżby zaskarżony wyrok mógł bydź skassowanym;

SAD KASSACYINY.

zważywszy

iż strona do Kassacyi powołana nie wchodziła w żadną umowę z Kornelim Stawowskim, lecz z samém rekursuiącym, a przeto ten nie może bydź uważany iako zaręczyciel za Kornelego Stawowskiego, ale raczéy iako dłużnik, a w tym względzie przepis §. 283. tyt: 14. części 1. prawa powszechnego pruskiego służyć mu nie może, i zarzucone zgwałcenie tegoż prawa mieysca nie ma;

zważywszy

iż umowione pięćset czerwonych złotych, które na dokumencie pod datą czternastego Lipca tysiąc ośmset siodmego rekursuiący Xiądz Łukasz Marszewski, stronie powołanéy to iest Franciszkowi Boruckiemu zapłacić obowiązał się w tym przypadku, gdyby pierścień dla Kornelego Stawowskiego pożyczony, na dzień piętnasty Sierpnia tegoż roku zwróconym nie został, nie mogą bydź uważane za karę konwencyonalną, będąc umówioną pomiędzy stronami wartością pożyczonego pierścienia; a nawet gdyby rzeczona summa była karą konwencyonalną, zgwałcenie

§. 301. tytułu V. części I. prawa powszechnego pruskiego, zarzucaném bydźby nie mogło z powodu, iż wielkość szkody poniesionéy przez stronę powołaną z nieoddania pierścienia, do rozprawy sądowéy nie przyszła;

zważywszy

iż zarzucone iakoby przy kontrakcie kupna, przez stronę rekursuiącą, ukrzywdzenie nad połowę, a tém samém przestąpienie w zaskarżonym wyroku §. 59. tyt: XI. części I. tegoż prawą na żaden wzgląd nie zasługuie, iuż dlatego iż rekursuiący w niższych instancyach nie dowodził mnieyszéy nad umówioną wartość pierścienia, iako też dla tego iż stosownie do §. 68. tyt. XI. i §. 343. tyt: V. części I. prawa powszechnego pruskiego, zarzut ten ustał z przeciągiem upłynionego czasu sześciomiesięcznego;

zważywszy nakoniec:

iż odwołanie się do ustępu drugiego Artykułu 16. ustawy przechodniéy równie na wzgląd zasługiwać nie może:

gdyż artykuł ten nie stanowi o zobowiązaniach, i ważności dowodów które początek swóy biorą w czasie przedkodexowym, ale raczéy o formie w iakiéy teraz przyimowane bydź maią dowody, i o ważności dowodów początek swóy po zaprowadzeniu kodexu maiących, chociażby te należały do spraw w ustawie przechodniéy dawnieyszemi zwanych, to iest z czasu przedkodexowego pochodzących;

Wzaiemne spory stron rozsądzaiąc:

Rekurs Xiędza Łukasza Marszewskiego Kanonika Kantora Łęczyckiego, przeciw wyrokowi Sądu Appellacyinego w wydziale pierwszym w dniu iedenastym miesiąca Kwietnia tysiąc ośmset dziesiątego roku zapadłemu odrzuca — Summę dwadzieścia i dwa złote Polskie, groszy piętnaście w papierze stęplowanym od wpisu złożoną utwierdza, takąż summę od niniejszego wyroku równie w stęplowanym papierze przez stronę rekursuiącą złożoną mieć chce, i stosownie do Artykułu 58. Organizacyi Sądu Kassacyinego, też stronę na powrócenie kosztów stronie powołanéy nie mniéy na

zapłacenie grzywien na fundusz ubogich w summie złotych Polskich sto trzydzieści pięć skazuie — mocą ninieyszego wyroku. —

(podpisano) Łubienski Z. Prezesa.
L. Osiński Pisarz Sądu K.

Nakazuiemy wszystkim Burgrabiom, od którychby się tego domagano, wykonanie w czém należy ninieyszego wyroku, naszym Prokuratorom generalnym i Prokuratorom przy Trybunałach pierwszéy instancyi, aby tego dopilnowali, wszystkim Kommendantom i urzędnikom siły publicznéy, aby pomoc zbroyną dodali, gdy oto prawna do nich zaydzie rekwizycya.

(podpisano) Łubienski Z. Prezesa.

Wydrukować
Felix Łubienski
Minister Sprawiedliwości

L. Osiński Pisarz Sądu K.

Zgodno z Oryginałem

(L.S.) *Antoni Joneman*
Sekretarz Jeneralny.